

Ars moriendi.

1. Kupfer in dem in Iduna und Hermode, Breslau 1813 4.
Fol. II. N° 35, 26. beifolgenderen Land von vylgungssiften Chelien.

Vollständig von fol. 1 bis 29, jedoch sind fol. 2 bis 7 nicht eingängig
auf einem Exemplar von der Original. Ausgabe bei Weigel in
Leipzig. Auch meistens übereinstimmend mit v. Heinecke's Edit. 3.
dieser dritten Kupferst. II. 200 und Edit. generale 599 und von dem
selben Ausgabe von der Fragment auf der vollständigen Dittichsel
in Harlem und das Exemplar in der Heidelberger Deutschen Hand-
schrift N° 57, welches jedoch nicht vollständigen Text hat.
Falkenstein pag. 22 N° 3.

Papierzeitung: Aufsatz auf dem Falkenstein. Blatt sign. f. de. Hoffmann u. N.
Hoffmann u. N.

THE HISTORY OF THE REFORMATION OF THE CHURCH IN GREAT BRITAIN
IN THE REIGN OF HENRY THE EIGHTH
By JOHN CALVIN
Translated by JOHN FLETCHER
LONDON, Printed by I. B. for I. WATTS, at the sign of the Crown, in St. Dunstons Church, in Fleet Street, 1744.

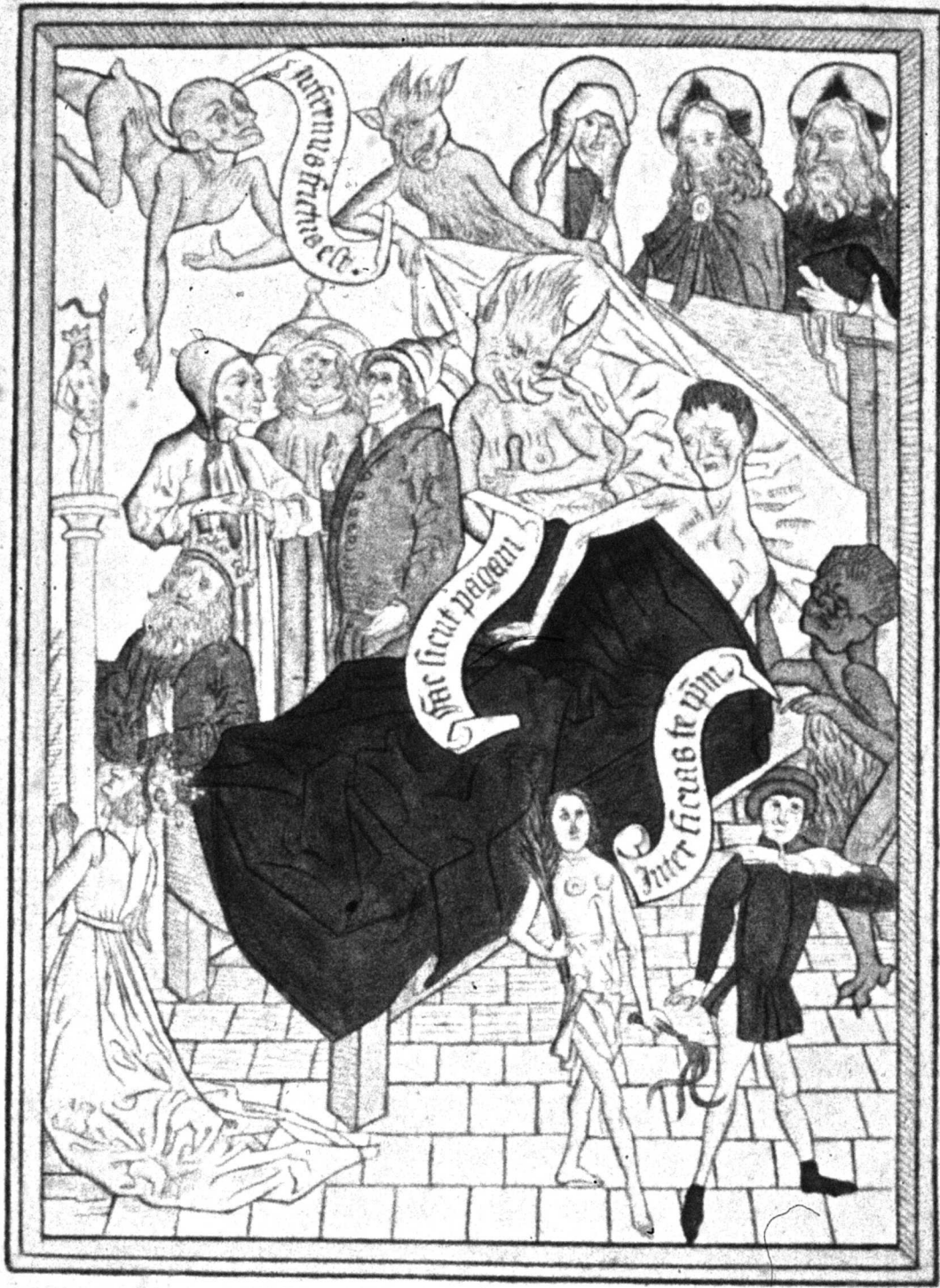

101

Ars moriendi

Quoniam secundum philosophum Tertio ethicorum
Optimum terribilium mors corporis sit terribilissima
morti tamen anime nullatenus est comparanda
Iste Augustinus qui ait Mors est dampnum in amulio
ne vitis anime q̄ nulle corporū teste etiam Bernardo qui
dicit Totus ille mundus ad vitis anime pretium estimari
non potest Mors ergo anime tanto est horribilior atq̄
detestabilior q̄o anima corpore est nobilior atq̄ preciosior
Iam ergo anima ante p̄solationis exilat et dyabolus
pro uice ipsius eterne homine in extrema uirritate
inanis temptationibus uiscet Ideo sume necessari
um est ut homo anime sue prouideat ne morte illa yda
tur Ad q̄o maxime expediret est ut quilibet artem
bene moriendi de qua est p̄s intentio frequenter p̄ocu
lis habeat atq̄ extremā uirritate mente sua reuoluat
quia ut ait Erasmus Valde se sollicitat in bono ope
qui seip̄ cogitat de extremo siue p̄sili futurū malum
p̄conideretur. sanius tolleri potest Iuxta illud.
Futura si p̄scentur leuis tollentur Sed rarissime
aliquis se ad mortem disponit impellente eo q̄ quilibet
dicitur se uirtutū exilat uisq̄ credit se tam cito mo
riturū. qd̄ instructū dicit ob fieri certū est Nam plures p̄
talium iuueni sp̄m seip̄s negic p̄sunt uisq̄ ip̄sita morientes
Et ergo nullatenus infirmo dicitur l̄es nima corporis sancta
tis consequende Nam secundū necessarium p̄siliensui sepe
talem balsamū consolationis et fidam sanctis confidentiam
certam uirtutū homo dampnatione. Ante omnia ergo induca
tur moriturus ad ea que necessario ad salutem requiruntur
Primo ut credat sicut bonus p̄siliens credere debet. letus
quoq̄ q̄ in fide xp̄i et eterne uiuacitatis uirtute et obedientia.

Secundo ut recognoſcat ſe deū grauiter offendiſſe et
inde doleat. Tercio ut pponat ſe veraciter emendare ſi ſup-
vixerit et nūq̄ amplius peccare. Quarto ut indulgeat
ſuis offenſoribus ppter deum et remitti petat ab hys quos
ipſe offendit. Quinto ut ablata reſtituat. Sexto ut cognoſ-
cat pro ſe mortuū eſſe xpm et q̄ aliter ſaluari non poteſt
niſi p meritū paſſionis xpi de quo agat deo gracias in-
q̄tū valet. Adque ſi bono corde reſponderit ſignū eſt q̄ ſit demu-
mero ſaluandus. Deinde ſtudioſe inducatur ad debitū
uſum ſacramentorū eccleſie. Primo ut p veram contricio-
nem integram ſanat confeſſione. alia etiam ecclie ſacramēta
deuote recipiendo. Nulq̄s vero de p̄uſis ab alio interrogatus
ī informatus nō ſint ſeipm̄ interroget conſiderando ſi ſit
diſpoſitus ut preſertur. Qui autem ſic diſpoſitus eſt ſe to-
tū paſſioni xpi cōmittat. continue eam retinuendo atq̄
meditando. nam per hoc omnes temptationes dya-
boli et in fide maxime ſuperantur. Vnde notan-
dum q̄ morituri gramores habent temptationes
q̄ vniquam prius habuerunt. Et ſunt quinque vt poſ-
tea patebit. Contra quas angelus ſuggerit eis quin-
que bonas inſpirationes. Sed ut omnibus iſta materia
ſit fructuoſa et nullus ab ipſius ſpeculatione lectudan-
tur ſed inde mori ſalubriter diſcat tam luttris tantum
l̄rato deſermentibus q̄ ymaginibus laico et litterato
ſimul deſermentibus cunctozum oculis obicitur. Que
duo ſe mutuo correſpondentes habent ſe tamq̄ ſpeculum
in quo preterita et futura tamq̄ preſentia ſpeculantur.
Qui ergo bene mori velit iſta cum ſequentibus diligen-
ter conſideret.

Temptatio dyaboli de fide

Ex quo fides est totius salutis fundamentum et sine
ea nulli omnino potest esse salus teste Augustino qui
ait fides est bonorum omnium fundamentum et hu-
mane salutis unicum. Et bernardo dicente. fides est hu-
mane salutis unicum sine hac nemo ad filiorum dei nume-
rum potest pertinere sine hac omnis labor hominis est
vacuus. Ideo dyabolus totius humane generis numerus to-
tis viribus hominem in extrema infirmitate. ab illa totali-
ter auertere nititur vel saltem ad demandum in ea ipsum
inducere laborat dicens. tu miser in magno sis errore.
non est sicut credis vel sicut predicatur Infernus frac-
tus est. quicquid homo agat licet aliquem vel seipsum occidat.
tum indiscreta pena sicut aliqui fecerunt vel idola adorant
ut reges paganorum et plures pagani faciunt nomen
fidem idem est quia nullus reuertitur dicens tibi verita-
tem et sic fides tua nihil est. Hys et similibus dyabo-
lus maxime laborat ut hominem in extremis agentem
a fide auertat quia bene scit. Si fundamentum ruat.
omnia superedificata necessario ruent.

Secundum tamen quod dyabolus in nulla temptatione
hominem cogere potest nec etiam aliquo modo preualere
ut sibi consenciat quod diu usum rationis habuerit. nisi
sponte voluerit consentire. quod certe super omnia ca-
uendum est. Unde apostolus. fidelis deus qui non pa-
tietur vos temptari super id quod potestis sed faciet cum
temptatione prouentum ut possit sustinere.

Bona inspiratio angeli de fide

Quoniam prima temptacionem dyaboli dat angelus bonam
inspiracionem dicens **O** homo ne credas peccatis suggesti-
onibus dyaboli cum ipse sit mendax. Nam menciendo protho-
pareutes decepit nec aliquo modo in fide dubites licet sensu vel
intellectu comprehendere non valeas quia si comprehendere pos-
ses nullatenus esset meritoria iuxta illud gregory fides non habet
meritum cui humana ratio prebet experientiam. Sed memento
verba sanctorum patrum scilicet sancti pauli ad hebreos xi. di-
centis **S**ine fide impossibile est placere deo. Et iohannis tercio. Qui
non credit iam iudicatus est. Et bernardi dicentis. fides est pri-
mo genita inter virtutes. Et iterum. Beatior fuit maria perci-
piendo fidem xpi quam carniem xpi. Considera etiam fidem anti-
quorum fidelium. Abraham ysaac et iacob et quorundam gentiliu-
m scilicet iob raab meretricis et similia similitur fidem apostolorum
nec non inimitabiliu martirum confessorum atque virginu. Nam
fidem omnes antiqui et moderni placuerunt. Per fidem sanctus
petrus super aquas ambulavit. Sanctus iohannes uenenu sibi
ppinatum sine nocimento bibit montes calpit. Et ante alex-
andero per fidem aduati sunt. Et ideo fides adeo merito be-
nedicta. **P**ropterea uiriliter debes resistere dyabolo et firmiter
credere omnia mandata ecclesie. quia sancta ecclesia errare
non potest cum a spiritu sancto regatur.

Nota quod infirmus sentit se temptari contra fidem cogitet
primo quia necessaria est fides quia sine ea nullus saluari po-
test. Secundo cogitet quod utilis est quia potest omnia dicente do-
mino. Omnia possibilia sunt credenti. Et iterum. Quod
cumque oraueritis petieritis credite accipietis. Et sic infirmus fa-
ciliter dei gratia dyabolo resistet. Quare etiam bonum est. ut
symbolum fidei certa agonizantem alta voce dicatur pluri-
esque repetatur ut per hoc infirmus ad fidei constantiam am-
uehatur et demones qui illud audire abhorrent abigantur.

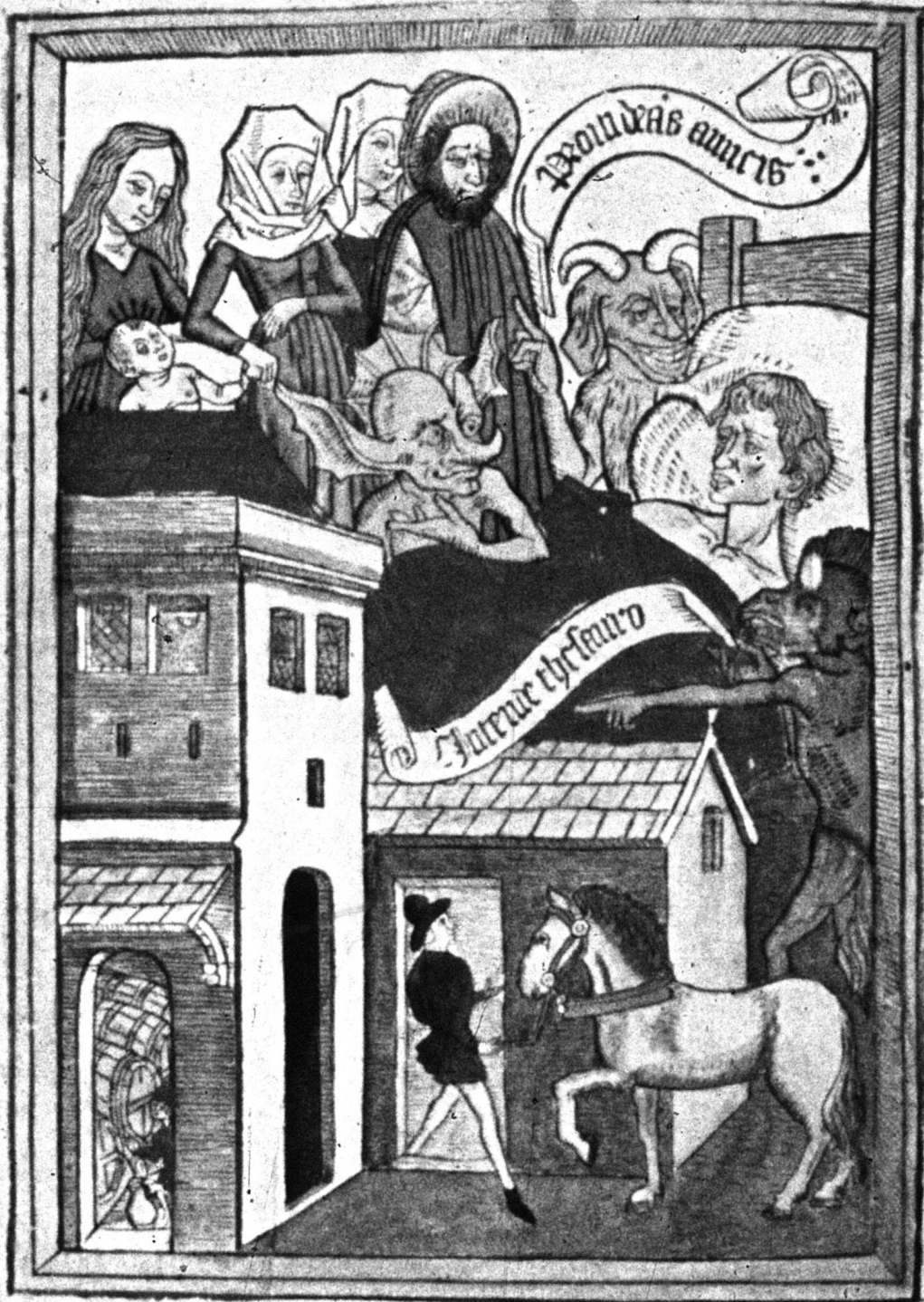
Temptatio dyaboli de despectione

Secundo dyabolus temptat hominem infirmum in despectione
nem que est contra spem et confidentiam quam homo
debet habere in deum. Cum enim infirmus doctoribus curatur et
corpore sic dyabolus doctor em doctori suu addit obiciendo sibi per
suasione non confessa ut eum in despectione inducat dicat.
Tu miser uide partem tuam que tanta sunt ut nunquam ueniam acquirere
possis ita ut dicere possis cum spiritu. Mater est mea iniquitas
quod ut ueniam merear. Ecce quomodo dei precepta transgredis
et. Nam deum super omnia non dilexisti hominibus iuram
mentum. et tamen bene scis quod nullus potest saluari nisi seruiet
ut mandata dei qua dominus dicit. Si uis ad uitam ingredi serua
mandata sed superbe auare hyruriose et uolose iracunde inuide
et audiose dixisti attamen predicari audisti quod propter unum peccatum
mortale homo potest damnari. Insuper septem opera uulcri
cordie non implisti. que tamen dominus precepit inquit
in extra uodie ut ipsemet testatur. dicens hijs qui a iustis
sunt. Ne iniquem etiam. Nam dixisti et non dedisti iuramentum
dixisti tamen et non dedisti michi potum etc. Et ideo iacobus
dicit. Iudicium sine misericordia erit illi qui sine misericordia
fuit super terram. Videt etiam quod plure uoce et die in lege
dei uigilantissimi uel laborantes qui tamen uultrius de la
bit sua resunt. quia nulla salus est in odio uel amo
re dominus est et. Hijs salutis tibi relinquuntur.
Per ista et similia. Deum in despectionem que super
omnia mala est. in misericordiam dei offendit que
solus saluat. Misericordie domini qua non
conuincit finis. Misericordie domini dicit. Omnisque peccatus
in peccato si de uera de despectione misericordiam finitibus
parit nichil enim sic deum offendit quod despectio.

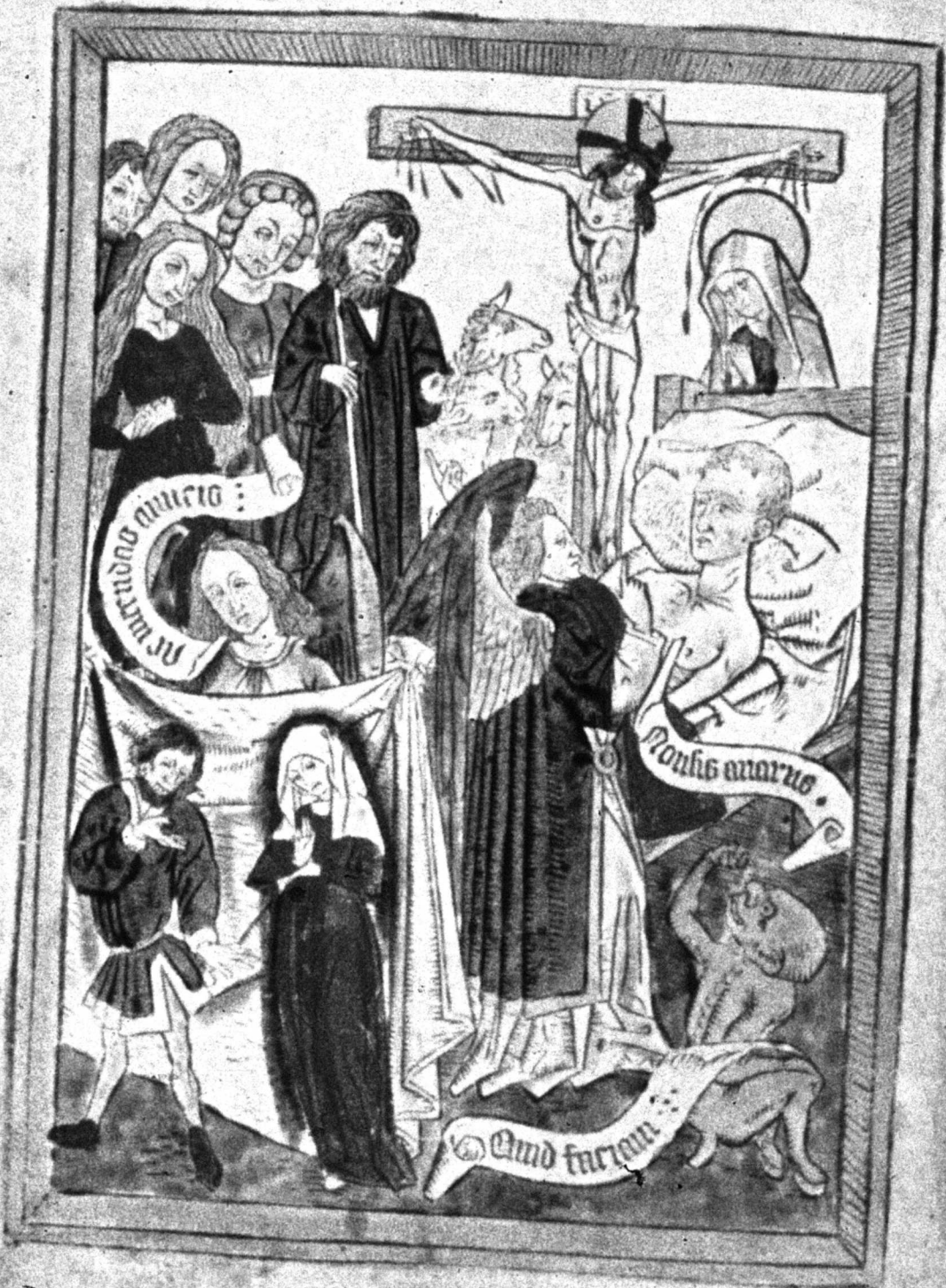
Bona t[ri]p[ar]atio aug[ustin]i c[on]tra a[li]q[ui]d d[e]sp[er]atione[m]
C[on]tra s[e]c[un]dam i[m]p[er]atione[m] dyaboli dat[ur] s[er]mo bona i[m]p[er]atione[m]
dicens o[mn]i[u]m ho[m]i[nu]m quare d[e]sp[er]as ha[bi]t[ur] tot lat[er]o d[omi]n[us] facta et
h[er]em[ita] m[er]ito[m] q[uo]t[us] h[ab]uit. m[er]ito[m] q[uo]t[us] h[ab]uit et arcus. etia[m] si sol[us]
ro[m]e uniu[er]si pecc[ata] om[n]i[u]m h[ab]uisset. s[er]uauit de eisdem uniu[er]s[is] p[er]is. p[er]
intrin[si]c[is] eccl[esi]e. ut ea co[n]f[ite]r[is] fuisset. nec etiam modo ad con
fite[n]du[m] ea facultat[em] habetis nichilominus d[e]sp[er]are no[n] debet.
quia i[n] tal[is] casu[m] sufficit sola co[n]tricio i[n]terior. T[er]ce p[ar]te s[er]mo co[n]tri
t[i]o[n]is et humiliat[i]o[n]is deus no[n] d[e]sp[er]at. Et ezechiel ait. Quacu[m]q[ue] ho
ra p[er]to[r] i[n]termu[n]det labijs suis. D[omi]n[u]s Bernardus ait. p[ri]mo
est dei pietas q[uo]d quis inu[n]ctas. Et augustinus. Plus potest
deus uolere q[uo]d ho[m]o peccare. In casu etia[m] quo tibi coustaret
q[uo]d de u[er]o d[e]sp[er]atione[m] d[e]sp[er]at[ur] c[on]tra u[er]u[m] q[uo]d adhuc d[e]sp[er]are d[e]bes
eo q[uo]d p[er] d[e]sp[er]atione[m] nichil aliud agitur nisi q[uo]d p[er] camp[us] p[er]u[er]sionis
deus uult magis ostenditur et alia p[er]p[et]ra factus accremant[ur]
pena[m] quoq[ue] eterna[m] usq[ue] i[n] i[n]f[er]nu[m] angustatur. Xp[istu]s etia[m] pro
pecc[ata] h[ab]uit crucif[er]us e[st] et no[n] pro i[n]iustis ut uanet testatur di
cus. No[n] uenit uocare iustos sed p[er]doctos. Graui[us] h[ab]uit i[n] petro
xp[istu]s u[er]itate. paulo eccl[esi]a. p[er]p[et]ra math[eu] et zach[ari]as pub[er]anus.
maria[m] magdalena[m] p[er]p[et]ra muliere[m] d[e]sp[er]ata[m] i[n] d[omi]n[us] i[n] i[n]f[er]nu[m]
m[er]ito[m] xp[istu]s i[n] cruce p[er]p[et]ra maria[m] egyptia[m] et c[etera].
No[n] q[uo]d cito i[n]firmus p[er]p[et]ra p[er] d[e]sp[er]atione[m] co[n]trict[us] q[uo]d
i[n] i[n]f[er]nu[m] est pecc[ata] et d[e]sp[er]atione[m] o[mn]i[u]m p[er]is. et q[uo]d niq[ui]s debet
admitti p[ro]pter quacu[m]q[ue] etiam p[er]is. Nam ut dicit augustinus.
P[er]is peccauit iudas d[e]sp[er]ando q[uo]d iudei crucifigendo xp[istu]m.
Q[ui]do co[n]trict[us] q[uo]d utilis et i[n]f[er]na e[st] spes. quia s[e]c[un]da[m] casu[m] s[er]mo
est salutis u[er]e a[n]ch[or]a u[er]e i[n] f[er]u[m] i[n]f[er]nu[m] d[omi]n[us] i[n] i[n]f[er]nu[m] quo
m[er]ito[m] ad e[um] et ideo uniu[er]s[is] e[st] rem[ed]iu[m] qu[od]da[m] p[ro]pter etia[m] quacu[m]q[ue] p[er]is

Temptatio dyaboli de auaricia

Omnia temptatio dyaboli est auaricia magis
secularis et carnalis infelicans que est uicium
occupatio temporalium atque exteriorum rerum uxores et
amicos caruales sui corporales diuitias atque alia que
magis in uita sua dilexerunt per que dyabolus
hominem maxime ueritat in fine dicens **D**ualter
tu iam relinques omnia temporalia que sollicitudinibus
et laboribus maxime sunt congregata etiam
uxorem proles consanguineos amicos carissimos
et omnia alia huius uicij desiderabilia quorum
te societati adhuc interesset tibi maximum foret sola
cum ipis quoque maxime boni occasio **H**ec et simi
lia dyabolus homini in exercitiis de auaricia prece
tat ut sic per auariciam et cupiditatem terrenam
amittat amorem dei et propria salute. **V**nde lingu
lariter notandum quod maxime cauere debet ne cui
que moriente amica corporales uxores liberi diuitie et
alia temporalia ad memoriam reducantur nisi in
quibus illud infirmi spiritualis sanitas postulet
aut requirat quia alias maxime periculosum esset.
tunc ab his que spiritus et salutis sunt quibus maxime
tunc omnibus uiribus interioribus et exterioribus in
tendendum est reuocantur ad ista misera temporalia
et carnalia tunc cum maxima sollicitudine a memo
ria et uicij renouenda in quibus certe tunc occupa
ti est valde periculosum

79

Bona inspiratio aucti contra auaricia

Contra quita temptatiouē dyaboli dat angelis bonā in-
 spiratiōē dicens **O** homo auerte aures tuas a moxte
 nis huiusmodi dyaboli quibus te urtere et infice cona-
 tua. Et omnia temporalia totaliter post pone quoz memora ad iug
 iuchal salutis confite potest. sed in actu impedimentū ue-
 mo: uboz dū ad eos qui istis adherūt. **N**ulquis remūaue-
 rit ouibus q̄ possidet nō potest meus esse discipulus. **I**te
 rū si quis uenit ad uic et uō odit patrē suū et matrē et pro-
 pter et filios et frēs et sorores adhuc nō potest meus esse disci-
 pulus. **I**te ad eos qui istis remūaue dicit. **E**t omnis qui re-
 linquit domū uel frēs uel sorores aut patrē aut matrē aut
 uxore aut filios aut agros ppter nōmē meū contempnū accipi-
 et et uitā eternā possidebit. **M**emento etiam paup̄tatis xp̄m
 cruce p te pendens. uicem dilatastionā et discipulos carissimos
 p̄ter tuā salute spouit huc reuinquētis. **C**onsiderā etiā q̄ tot
 om̄i sancti i isto contempnū uicū te p̄alu scanti s̄ eū audiri. il-
 lid. **V**ette b̄ndicti p̄ris mei possidete regnū patū uobis ab
 origine mundi. **I**n uicē ergo statuē in eū et omnia trāstōnā q̄
 uenit a te penitus reuelā do cor hū ad uolūtaria paup̄tā
 te i uicē conuicte. et sic regnū celoz exp̄m̄lō tibi debet. **D**icte
 dūo. **D**ū paup̄es i uicē qm̄ uicē est regnū celoz. **T**as totū dēo
 tū dūnges q̄tā et saup̄tānas plenāre q̄p̄tē totā tuā fidu-
 cā i eū h̄s idēus. **N**ō qm̄ uicē i uicē scanti se temptari p̄ auaricia
 ienamosē terrenoz. **C**onsideret uicē q̄ auice terrenoz ad eole-
 uaret. quā dēi amo ē. **S**ecundū tēte q̄ exozio quāt. **T**anto
 quis at uicē amo dēi q̄tū q̄to h̄c inferus i creaturis de-
 lectat. **S**ecundū o lideat q̄ uolūtaria paup̄tas hominē
 b̄ndicat et ad cetū dūat dicit dūo. **B**eati paup̄es
 h̄rtū qm̄ uicē est regnū celoz.

Temptatio dyaboli de impaciencia

Temptatio dyaboli temptat hominem infirmum per impaciam que venit ex magna infirmitate dicens. Cur tu potes istam dolorem sustinere qui est ita tollerabis omnia et tunc et tibi penitus in te nec esam tuis exigentibus de morte dolorem tantum tunc debet causari. Nam scriptum est. In manus benedictos temptatio taceunda. Etiam quod nullum gravat nullus tibi competitur quod contra omnem rationem fieri video dubitat licet autem amici esse compauntur tamen maxime propter bona relinquenda tamen mortalia mente desiderant. Amici quidem coram se vix per unius diei spacium pro omni substantia relicta expulsi sui hospitari volunt. Iste et similibus ad impaciam que est contra caritatem qua tenemur deum diligere super omnia. Iste dyabolus hominem ducere ut sic merita sua perdet. Nota quod mortuus maximus dolor accipere accidit hys percipere qui non morte naturam que raro est sunt docti experientia manifesta sed frequenter ex acerbis puta febre vel apostemate vel alia infirmitate gram et afflictiva atque longa dissolvitur que omnem infirmitas plerisque et percipit ad mortem indispolitos et tunc morientes a deo redit impacientes atque invidiosos ut plerisque ex unum dolor in impacientia. Tunc etque miserati videntur sicut sepe videtur est. Ex quo vere constat quod tales utique in vera deficiunt caritate sicut Hieronymus qui ait. Si quis cum dolore caritatem vel mortem patiatur seu accipit si quidem est quod sufficienter deum non diligit. Et paulus ait. Caritas pascens ut benigna est.

Bona uirtus augustiniana de patientia

Quia tertia temptacione dyabolus dat angelus bona in
 spiratione dicitur **D** homo auerte ab iracunia quia tunc per quam
 dyabolus suis mortiferis insinuationibus nichil aliud quam minue
 tur detrahentium quere. nam per iracundiam et murmur amara perditur.
 sicut per patientiam possidetur. **secundo** **Gregorio** qui ait. **Regni** celestium
 nullus iniuriarum accipit. **Ter** **igitur** uirtutibus que res est
 merito tuorum laus est. non taceat cum ira ante mortem sit quasi
 quoddam purgatorium non tolleratur ut oportet. **videtur** **patientia**
 et habent cum gratitudine. que non solum gratitudine opus
 est in his que sunt ad consolationem sed etiam que sunt ad afflic
 tionem. quia ut **gregorius** ait. **Miser** **condemner** **deus** **temporaliter** **adhibet**
seueritate **ne** **eternam** **uirtutem** **uoluerit**. **Et** **augustinus**. **Dum** **hic** **uere** **et** **seca**
ut **metum** **indignitas**. **Nulle** **enim** **tribulationes** **te** **perturbant** **quia**
ipsum **nolle** **te** **relinquere** **conduunt** **iuxta** **illud** **augustinus**. **Mala** **que** **nos**
hic **peruenit** **ad** **deum** **non** **ire** **opeluit**. **Non** **igitur** **amicus** **salus**
saprobatur **in** **carne** **uicij** **lacris** **sed** **potius** **eterna** **dampnatio**
iuxta **illud** **augustinus**. **Si** **nam** **manifeste** **dampnationis** **est** **benignitas**
aliqui **et** **a** **uindo** **diuina**. **Et** **iterum** **mirum** **est** **quod** **omnibus** **interitum** **damp**
nandis **omnes** **lapides** **non** **lucunt** **solacium**. **sed** **magis** **mirum** **est**
quod **omnibus** **interitum** **saluandis** **omnes** **lapides** **non** **lucunt** **in** **mirum**
depre **cano** **ate** **iracundiam** **in** **peccata** **uicij** **lacris** **et** **aliqua** **patientiam**
sentit **facillimum** **quod** **omnes** **in** **in** **anime** **facilliter** **superantur** **et** **relinunt**
ipsum **patientissimum** **et** **omnes** **sanctos** **uicij** **ad** **interitum**.

Nota **enim** **iracundia** **scilicet** **se** **temptari** **per** **iracundiam** **gladere** **primo** **quod**
iracundia **est** **iracundia**. **quis** **enim** **in** **inquietando** **et** **perturbando** **ad** **deum** **gladere**
quis **omnes** **dicit** **si** **in** **in** **remouisset** **spiritus** **meus** **in** **super** **quietum** **et**
humile **corde**. **Secundo** **gladere** **quod** **iracundia** **est** **solacium** **seruanda**. **primo**
quis **est** **iracundia**. **vide** **per** **patientiam** **patientia** **est** **vobis** **uicij** **lacris**. **Et** **deus**. **Non** **omne**
oportuit **per** **ipsum** **et** **ita** **in** **in** **in** **gloriam** **uicij** **lacris**. **Et** **gregorius**.
Primo **seruari** **concordia** **uicij** **patientiam** **uicij** **lacris**. **Secundo** **quis** **est** **uicij** **lacris**
vide **deus** **in** **iracundia** **uicij** **lacris** **possidetur** **et** **omnes** **uicij** **lacris**. **Et** **gregorius** **Me**
horis **uicij** **lacris** **est** **aduersa** **tollerare** **quod** **bonus** **omnibus** **uicij** **lacris**.
Non **enim** **scire** **iracundia** **esse** **possunt** **in** **patientiam** **uicij** **lacris** **in** **anno**
uicij **lacris** **seruamus**. **Et** **salomon** **Melior** **est** **patientis** **uicij** **lacris**
et **qui** **diatur** **omnes** **suo** **ex** **quatore** **uicij** **lacris**.

Gloriare

tuus firmus in fide

corona meruisti

infractum

inmarcescens

20

Temptatio dyaboli de vana gloria

Oportet dyabolum temptat hominem in firmum p
curius complacentiam que est superbia spiritualis
p qua deuotio et religiositas et pfectio magis est in fir
tus Cum enim homine ad deu audiu a fide aut in despacio
nem aut ad impaeniam non potest inducere tunc accre
ditur cum p sua ipsius complacentiam talis tunc iaculans
cogitationes **O** q firmus es in fide q factus in spe et q con
stanter pacis in tua infirmitate oquam multa bona opatus
es maxime gloriari debes quia non es sicut ceteri qui vici
nita mala petrarunt et tamen solo certant ad celestia reg
na perueniunt igitur regni celorum tibi iure negari
non potest quia legitime certasti. Accipe ergo coronam
tibi paratam et sedem excellentiorum pre ceteris optinabis
per ista et similia dyabolus instatissimè laborat homi
nem inducere ad spirituale superbiau suam ad sui ipsius
complacentiam.

Pro quo notandum q ista superbia uultu est vitanda
primo quis per eam homo efficitur similis dyabolo nam
per solam superbiam de angelis factus est dyabolus.
Secundo quia per ipsam homo videtur conuultere blas
phemiam per hoc q bonum qd a deo habet a se presumit
habere. Tercio quia tanta potest esse sua complacentia
q per hanc dampnaretur. Vnde gregorius **B**eruius scē
do quis boni qd gessit dum se apud se erigit apud auc
torum humilitatis cadit. Et augustinus **H**omo si se
iustitiam auerit et de utilitate sua presumpserit cadit

h

Bona insuratio aucti contra vanā gloriā

Contra quā tā temptacionē dyaboli dat angelus bonā
 inspiracionē dicens. **A**nser cur tu superbis alleribendi
 tibi in constancā in fide spe et paciencia que tū solideo al-
 scribenda est cum nichil boni ate habetas dñō dicitur **S**ive me
 nichil potestas facere **E**t alibi scriptū est **N**on tibi arroges nō
 te iactas non te insolenter extollas nichil de te p̄sumas nichil
 boni tibi tribuas **E**t dñs ait qui se exaltat humiliabitur.
Et iterum **N**ā efficiamū sicut p̄vulus iste nō intrabitis
 in regnū celozum **H**umilia ergo te et exaltaberis dicente
 dño **D**u se humiliat exaltabitur. **E**t rursus **S**it humilias
 deus descendit ad te. si te exaltas deus recedat ate. **A**ite ergo
 mente tuā a superbis me hūserū quondā anglozū pulcherri-
 mū fecit dyabolozū defonissimū et de alta celozū prociat
 ad infernū profunda que etiam fuit causa omnium peccatoz
Vnde bernardus **I**namū omnis peccati et causa totius p̄di-
 cionis est **S**upbia. **I**dem **T**olle hoc vicium et sine labore omnia
 vicia reserantur.

Vnde singulariter notandum q̄ quicūq; in certis sentit
 se temptari per supbiā debet primo cogitare q̄ supbiatē
 tū deo displicent q̄ sola ip̄ius occasione vobilitatem crea-
 turarū luciferū cum omnibus sibi adherentibus de celis
 relegavit meterū dampnando. **E**t sic ex tali consideracio-
 ne se humiliat atq; depriuat sua recogitando peccata
 quia ignorat an odio vel amore dignus sit. **V**nde debet
 precipue capere exemplū a sancto anthonio cui dyabolus dixit
O anthoni tū me vicisti cū em volo te exaltare et depriuas
 cū te volo depriue tute erigis. **S**edō debet cogitare q̄ hūilitas
 tū deo placuit q̄ precipue ip̄ius occasione gloriosa virgo ma-
 ria deū concepit et sup choros angelozū exaltata est.

Sanctus nobiscum...

Ubi infans...

Vires confusio...

Sancta matris...

Confusio...

Staurus:ans loqui et vltimo vobis habere potuerit fundat oco-
 nes dei pmo incedendo ut ipm p icribile unam suam et
 virtute passiois sue suscipere dignetur. Secundo d d gence
 nis ret gloriofam virtutem marianam pro sua medietate
 Deinde omnes sanctos et popule angellum pro sua au-
 todia deputati. Deinde apostolos martires confiteores
 atq; virgines specialius tamen illos quos vel quas
 peius sanis i veneratione habuit et dilexit quoru yma-
 gines cura ymagine crucifera et beate marie virginis
 ei presententur. Item dicat ter istum versum. Discipuli
 domine vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis.
 Nam iste versus secundu calixdoru tante creditur esse
 virtutis ut peccata homiu dimittantur si i huc vera confessione
 dicatur. Item dicat ter hec vba vel similia que i summa beato
 aug. istuo asseribunt. Pax dñi nri ihu xpi et vltus passionis
 eius et signu scie crucis et integritas bñitatis virginis marie et
 bñdictio omnia scie ac scie custodia angelloz uocis suffragia
 omni electoz sint iter me et omis inimicos meos visibiles et i-
 visibiles i hac hora mortis mee. Amē. Vltimo dicat Tu uirtutis
 tuas comendo spm meū. Si autē istum nō sciat ocoines dice
 dicat aliquis de astratis? alta voce corā co ocoines vel historias
 deuotas i quib⁹ pende laue dlectabatur. Ipse vero recte corde et de
 siderio ut scit et potest. Unde nota qz quo tota salus hois i huc
 consistat sollicitudine debet vniuersaliter vt sibi de loco vel ani-
 mo deuoto fideliter et ydoneo provideat qz extremus fideliter as-
 sistat ad fidei constantiam potestatem deuotionis confidentiam et
 preferentiam vni iustitiam amicum ac ymaginem ocoines
 deuotas pte to fideliter dactado. Sed heu pauci sunt qui in
 morte proximis suis fideliter assistit interrogando mouedo
 et re ipsa orando pfecti cu in morientes uouidum uari
 detant et annis morientiu sepe ualenter vidantur.

